

داریوش هخامنشی

نشر محمد (ص)



نام کتاب: داریوش هخامنشی

تألیف: ناهید فرشادمهر

نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۸۵ چاپ متن: تابش - چاپ عکس‌های رنگی: پیام حق قطع: وزیری
شمارگان: ۳۱۰۰ تعداد صفحات با تصاویر رنگی ۴۲۴ لیتوگرافی: طیف نگار قیمت: ۵۰۰۰ تومان
طراحی: امور کامپیوتر، عکاسی، ویرایش، تصحیح، نظارت بر مراحل آماده‌گی کتاب: آتلیه نشر محمد
به سرپرستی مدیران: حمیدرضا و سعید عالمگیر تهرانی

در پروژه تولید و پخش با همکاری ناهید فرشادمهر، عادل علیزاده، عباس عسگری

به کوشش محمد عالمگیر تهرانی

دفتر مرکزی: هفت تیر، خیابان غفاری، پلاک ۷۳ طبقه سوم تلفن: ۸۸۳۰۹۷۵۷ دورنگار: ۸۸۸۱۱۳۸۱
دفتر فروش: خیابان ناصرخسرو، کوچه حاج نایب، پلاک ۲۰ تلفن: ۳۳۱۱۹۹۲۹ دورنگار: ۳۳۹۳۳۸۴۹
فروشگاه اینترنتی نشر محمد
www.mohammadbook.com

Email: info@mohammadbook.com

SMS 1000331199

شابک: ۹۶۴-۳۳۶-۰۷۶-۸

حق چاپ محفوظ است

سرشناسه:	فرشادمهر، ناهید ۱۳۴۷ -
عنوان و پدیدار:	داریوش هخامنشی / [ناهید فرشادمهر]
مشخصات نشر:	تهران، نشر محمد (ص) ۱۳۸۵
مشخصات ظاهری:	۴۱۴ ص. مصور (رنگی)
شابک:	964 - 336 - 076 - 8
یادداشت:	فهرست نویسی بر اساس اطلاعات قبلی
یادداشت:	کتابنامه: (۴۱۴ - ۴۱۱)
موضوع:	داریوش هخامنشی اول، شاه ایران، ۵۵۰ - ۴۸۵ ق. م.
موضوع:	ایران - تاریخ - هخامنشیان ۵۵۸ - ۳۳۰ ق. م.
رده‌بندی کنگره:	DRS ۲۵۱
رده‌بندی دیویی:	۹۵۵/۰۱۶
شماره کتابخانه ملی:	م ۸۵ - ۱۸۹۹۷

۱ فهرست مطالب

.....	سخن ناشر	۵
.....	مقدمه مؤلف	۸
.....	فصل اول	
.....	تاریخ هروودوت	۱۱
.....	فصل دوم	
.....	پیش از داریوش	۷۵
.....	فصل سوم	
.....	سلطنت داریوش	۹۳
.....	فصل چهارم	
.....	بیستون	۱۶۹
.....	فصل پنجم	
.....	تخت جمشید	۲۱۹
.....	فصل ششم	
.....	داریوش در مصر	۲۷۳
.....	فصل هفتم	
.....	نبرد ماراتن	۳۰۵
.....	فصل هشتم	
.....	هخامنشیان	۳۶۷
.....	فهرست منابع	۴۱۴-۴۱۱

به نام یزدان هستی آفرین

سخن ناشر

ایران شکوهمند، ایران کهن تر از تاریخ، دیار خداجویان عاشق، مهد مهربانی و محبت، جایگاه گردانی که در فراز و نشیب‌های سخت این ملت را سرافراز و پیروز کرده و در عین قدرت، از عدالت و انصاف بهره برده و حتی با دشمنان شکست خورده مدارا می‌کنند.

لذا با این باور، پس از انتشار کتاب کوروش هخامنشی، بنیان‌گذار ایران پهناور، و استقبال پرشور از آن اثر، شایسته پنداشتیم برگ زرین دیگری از تاریخ پر فراز و نشیب این کشور الهی و دوست‌داشتنی را که مکمل آن کتاب باشد تألیف و تدوین گردد، تا چراغ روشنی‌بخش قسمتی از تاریخ کشور عظیم و پهناور ایران باستان باشد، چرا که اعتقاد داریم تاریخ هر کشور زاینده و پوینده برای مردمان آن سرزمین است.

در گذری کوتاه بر زندگانی پرافتخار داریوش هخامنشی می‌توان اینچنین بیان داشت که: یادگارهای بجایمانده از دوران داریوش هخامنشی، چون تخت جمشید، بیستون، کانال سوئز، ابداع خط میخی فارسی باستان، ضرب سکه، و ده‌ها نشانه دیگر، همه این آثار گویای دانائی، خرد، علم‌محوری، فرهنگ دوستی و عام‌المنفعه بودن آنها می‌باشد و هرگز قابل مقایسه با آثاری چون اهرام ثلاثه که از بردگان برای ساخت آن بهره برده‌اند نمی‌باشد. وی که در آغاز پادشاهی خود با مشکلات بسیار روبرو بوده، خزانه کشورش به علت عدم دریافت مالیات خالی و ارتش از هم پاشیده بود و بیشتر ولایات به علت ضعف دولت مرکزی، ادعای خودمختاری می‌کردند و سر به شورش داشتند. اما با اراده آهنین و درایت داریوش بزرگ،

پس از جنگ‌های بسیار، کشور ایران قدرتمند و یک پارچه و پهناورترین کشور جهان شد.
شاهکارهای بجا مانده از آن دوران، مدیون معماران، هنرمندان و کارگرانی بود که در
متمدن‌ترین امپراتوری آن دوران، زندگی می‌کردند.



و ما با بررسی و کاوش درباره شخصیتی که بتواند این مهم را با شناخت از تاریخ ایران
باستان متعهد و منصف و تاریخ‌نگار قوی به انجام برساند، ریزنی کردیم و سرانجام با شناختی
که از سرکار خانم ناهید فرشادمهر، این بانوی فرزانه داشتیم و آگاه بودیم که ایشان تحقیقات
بسیاری از دوران هخامنشی دارند، و کتاب کوروش را نیز تألیف نموده‌اند، درخواست به
همکاری نمودیم و ایشان بخاطر علاقه و تبحر از تاریخ و ادبیات ایران زمین، دعوت ما را پذیرا
شدند.

مقدمات کار که تهیه کتابهای بسیار و اسناد و تصاویر و مراجعه به کتابخانه‌ها و
اینترنت و آرشیو مؤلف و ناشر همه در اختیار مؤلف قرار گرفت.

آغاز نگارش کتاب با صرف وقت کافی به همراهی کلیه امکانات جانبی نشر محمد به
مدیریت آقایان حمیدرضا و سعید عالمگیر تهرانی و همراهی آقایان: مهران یوسفی - عادل
علیزاده - عباس عسگری - محمدقرائی و بسیاری دیگر در امور چاپخانه - صحافی - لیتوگرافی
و آتلیه نشر محمد در طراحی امور رایانه و عکاسی شروع گردید، که ثمره آن این اثر نفیس از
تاریخ دوران داریوش هخامنشی می‌باشد.

با درود بر عاشقان الهی

محمد عالمگیر تهرانی

۱۳۸۵/۵/۲۸

مقدمه مؤلف

بی‌شک، یکی از درخشانترین ادوار تاریخ ایران، از ابتدا تاکنون، دوران حکومت هخامنشیان بخصوص پادشاهی کوروش و داریوش است. ما از دوره‌ای سخن می‌گوییم که در آن پادشاهان حکومت می‌کردند، اما حسن تدبیر و روح والایشان نشان از استبداد حکومت شاهانه نداشت و فضا، فضای جبر شاهانه و انقیاد کامل مردم نبود.

کوروش پایه‌گذار این حکومت نخواست، آنچنان مورد احترام است که نام مبارکش زینت بخش کتب توحیدی نیز بوده و ستایش و تقدیر از او را - گاه حتی به غلو - در بسیاری از آثار برجای مانده باستان می‌توانیم ببینیم.

دلمشغولی‌های او برای ساختن میهنی آبادتر، آزادتر و گسترده‌تر - البته - او را از تربیت مستقیم فرزندان (بردیا و کمبوجیه) بازداشت و او نتوانست فرزندانی با روح سلحشوری و تذهیب نفس از خود بر جای گذارد.

آنچه از مستندات (کتیبه بیستون و تاریخ هرودوت) برای ما بازمانده نشان از کینه و حقد این دو برادر به هم دارد چنانکه هنوز دهه‌ای از مرگ پدر نگذشته، هر دو فرزند در آغوش خاک خفته بودند. برادر بزرگتر (کمبوجیه) با اندیشه‌ای نابخردانه، برادر کوچکتر (بردیا) را از هستی ساقط کرد و نفرین زمان نیز او را مدت زمانی بیشتر زنده نگذاشت و دامنش را گرفت.

چگونگی مرگ بردیا به دست کمبوجیه و پایان زندگی خود کمبوجیه در تاریخ، موجب ساخته شدن افسانه‌های بسیار گردید و روایت‌های متفاوتی را برای ما به یادگار گذاشت که ما در این کتاب، تقریباً به چند روایت بطور کامل پرداخته‌ایم.

اما آنچه مهم است این است که با مرگ کمبوجیه، سلسله هخامنشی، از هم پناشید و پادشاهی جبار بر سر کار نیامد، جوانی دلیر و با تدبیر جای خود را در این سلسله یافت، او برادرزاده کوروش، فرزند ویشتاسپ، «داریوش» نام داشت.

البته داریوش، به سادگی به حکومت نرسید، او ابتدا می‌بایست غاصبی دروغگو که خود را بردیا معرفی می‌کرد - از سر راه برمی‌داشت. مغبی که توانسته بود با رشوه دادن به مردم، آنان را نسبت به خود وفادار سازد. داریوش این شجاعت و شهامت را داشت که حکومت را به سلسله اصلی بازگرداند. با از میان رفتن مغ شایاد (گئوماتا) مشکلات داریوش به پایان نرسید. شورش‌های مکرری که او - و فرماندهان نظامی‌اش - پیوسته در حال سرکوبشان بودند، مانع دوم او برای رسیدن به یک حکومت آرام بود اما او، داریوش شاه، شاه هخامنشی، به کمک اهورامزدا بر همه آنان فائق آمد و در حالی که هنوز بسیار جوان بود، بر تخت سلطنت تکیه زد و فرمان راند.

دوران حکومت داریوش به لحاظ گستردگی سیاسی کشور ایران و از طرفی انتقال فرهنگ و هنر مغلوبین، دوره‌ای بسیار شاخص محسوب می‌شود. در هیچ زمانی - نه قبل از آن و نه پس از آن - ایران به این حد از وسعت نرسیده بود و البته هیچ زمانی آثار هنری به این حد که از هخامنشیان بازمانده، به ما نرسیده است.

داریوش توانست نیرومندترین و پهناورترین حکومت خاورزمین را بنیاد گذارد و بر قلمرو گسترده‌ای از شمال آفریقا تا دره سند و از آسیای مرکزی تا خلیج فارس حکم راند. امپراتوری که باشکوهترین و استوارترین حکومت دنیای باستان را تشکیل می‌داد.

داریوش با دعوت هنرمندان ملل تابعه به ایران، کاخ موزه‌ای را بنا نهاد که به ضرس قاطع چون نگینی بر تارک تاریخ ایران می‌درخشد. تخت جمشید، تنها یک کاخ - یا به تعبیری یک معبد برای پرستش - نبود. جمع کردن این همه هنر در یک مجموعه کاری بس سخت است که داریوش از پس آن به آسانی برآمد و البته ضمن نمایاندن هنر اصیل باستان، داریوش از فکر عدالت اجتماعی و حقوق انسانی در هنگام ساخت این بنا غافل نماند. در بخش معرفی تخت جمشید، اطلاعات مفیدی در هر دو زمینه بدست خواهید آورد.

در بررسی حکومت داریوش، ما به نقاط عطف بسیاری برمی‌خوریم، آنچه که از او به ما به یادگار رسیده مطمئناً بسیار کمتر از چیزی است که می‌بایست می‌رسید، اما ما با تکیه بر مستندات، به آن نقاط بارزی در این کتاب اشاره می‌کنیم که مایه سرفرازی و افتخار ما به واسطه داشتن چنین پادشاه و الامقامی است.

حفر ترعه سوئز در آن زمان غیرممکن به نظر می‌رسید اما می‌بینیم که برای داریوش ناممکن وجود نداشت. ابداع خط فارسی باستان، سنگ‌نگاره بیستون، نقش رستم، کاخ آپادانا، ضرب سکه، گارد جاویدان و هزاران یادگار دیگر به کوشش و همت و راهنمایی بخردانه وی به سامان رسید.

از میان نوشته‌هایی که از باستان درباره داریوش به دست ما رسیده است دو اثر قابل تأمل بیشتر هستند ۱- تاریخ هردوت: که افسانه و واقعیت را بهم آمیخته است و ما در این کتاب، خلاصه‌ای از شش جلد تاریخ هردوت را (همراه با نقدی کوتاه) تقدیمتان می‌کنیم ۲- نمایشنامه آیسخیلوس (آشیل) به نام «ایرانیان». البته در این اثر، شکست فرزند داریوش یعنی خشایارشا بیشتر مدنظر بوده اما آنچه که همواییان و بانوی بانوان از داریوش می‌گویند و حضور کوتاه روح داریوش، به عظمت مقام داریوش اذعان دارد. در خلال این نمایشنامه ما به تعاریفی از داریوش برمی‌خوریم که نشان از نام نیک اوست حتی در نزد دشمنانش (یونانیان) و بازماندگانش (همسر و پسرش).

در بخش «هخامنشیان» به موضوع زن در عصر هخامنشی و همسران داریوش توجه بیشتری شده است زیرا در سایر بخش‌ها، سخن گفتن از داریوش همانا سخن گفتن از عصر هخامنشی است.

در پایان، این امید را داریم که کاستی‌ها را بر ما ببخشایید. سخن گفتن از عصر هخامنشی و بخصوص داریوش کاری بس سخت و دشوار است و از هر قلمی بر نمی‌آید. دهها جلد کتاب باید نگاشته شود تا به ظرافتهای عصر داریوش و دوران حاکمیت او بطور کامل پرداخته شود که البته این مهم، نه در زمانی و مهلتی کوتاه به انجام می‌رسد و نه با اتکا به نوشته‌های یک نفر. این مجموعه نیز که ماحصل مطالعه بیش از ۵۰ کتاب درباره داریوش و هخامنشیان است، تنها قطره‌ای است از دریای بیکران. تا چه قبول افتد و چه در نظر آید.